

pretativnom odsutnošću-ništilom. Čovek, znaci ono što nije — nije u značenju mehanike, na način mehanike — isijava svoju odsutnu prisutnost kroz ceo tekst, menja sva znanja, sve predstave koje su karakteristične za naše jednodimenzionalno ideološko — humanističko čitanje, devira našu logocentričnu matricu koju stavljamo na tekst, okreće je i premešta u stranu, dalje od naše sigurnosti koja je — pre svega — kritika. Kritika je u ovom Šeligovom tekstu ono što se pokazuje najlošijim. Priča, kako smo je opisali, mogla bi biti kritika, ali nije. Ova priča je uzeta, recimo, iz literature (humanističke) ili iz života (humanističkog), što je svejedno (oboje je strukturisano na istim načelima), uzeta kao priča, znači kao matrica puna značenja koja je prate (ova značenja su tradicionalna interpretacija koju smo izložili u početku našeg razmišljanja). Šeligov tekst je intenzivan pokušaj da se ova matrica obeznači, uzme sama po sebi, bez značenjskog ideološkog sistema-konteksta, u koji spada po svom nastanku, po načinu našeg dosadašnjeg čitanja: da se očisti i vrati predideološkom čitanju i predideološkom svetu — svetu u kojem nema značenja te vrste. Po mom uverenju Šeligo je u tome i uspeo. Uspelo mu je da pritesni čitaoca u neprekidnu konfrontaciju između ideološke navike i onog odsutnog, praznog, beznačenjskog (ili vanznačenjskog), što neprestano razbija mogućnost jednodimenzionalnog, jednostavnog, jasnog, aktivističkog, „socijalnog“ čitanja. Vraća ga iz literarnog sveta koji je ilustracija ideološke — humanističke — teze, u svet koji ništa ne ilustruje, nego jeste: jeste kao zategnut odnos između odsutnosti značenja i prisutnosti stvari, između prisutnosti tradicionalnih značenja i njihovim — od svakog retka razmatranog teksta iznudenim — udaljavanjem. Tekst nam protiče ispod ruku. Čitanje presušuje. Što dalje čitamo, tim manje smo naoružani — naravno ideološkim — znanjem, tim manje smo sigurni, neprelazimo u onaj naviknuti svet u kojem se sve završava kao što je predviđeno: ili pobedom ili porazom ili istrajavanjem ili uopšte kakvim god — bilo prikivenim, dovtljivim ili nametnutim, pedagoškim — „naravoučenijem“. *Triptih Agate Schwarzkobler* uopšte se ne završava. *Krug u koji je upleten, nije kritikovana slika tekuće trake i zatvorenog ciklusa proizvodno-potrošne civilizacije, nego... šta?*

Neće li nas svaki sadržinski, interpretativni odgovor potisnuti natrag u ideološko čitanje?

Ostaje nam, dakle, samo logička analiza? Raščlanjavanje sastava — strukture, sklopa — teksta?

Na kratko pitanje kratak odgovor: da, ipak je interpretacija takodje deo ovog Šeligovog teksta, jer sama — tradicionalna — interpretacija nastupa kao značenje, to jest od interpretativnosti očišćen elemenat, kao matrica-priča. Odsutnost se ne može fiksirati bez određenja prisutnosti. Prisutnost je čitanje, između ostalog — i pre svega — i tradicionalno čitanje. Tekst ćemo razumeti i „dobro“ čitati samo ako budemo čitali njegovu — tradicionalnu — interpretaciju i tek kroz njenu destrukciju, odstranjenje, obeznačenje dođemo da čistog teksta, ali koji — ponovimo još poslednji put — kao takav, kao čist nikad ne nastupa sam po sebi, nego je uvek čist samo u odnosu prema svojoj nečistoj formi, prema procesu obeznačavanja. Jesmo li, dakle, otkrili „pravo“ čitanje?

Nisam li ovim samo objasnio metod Svog čitanja, uslovljenost svog čitanja mnome, mojim iskustvom, mojim svetom? I nisam čitao Šeligov tekst, nego svoje čitanje, znači svoj tekst?

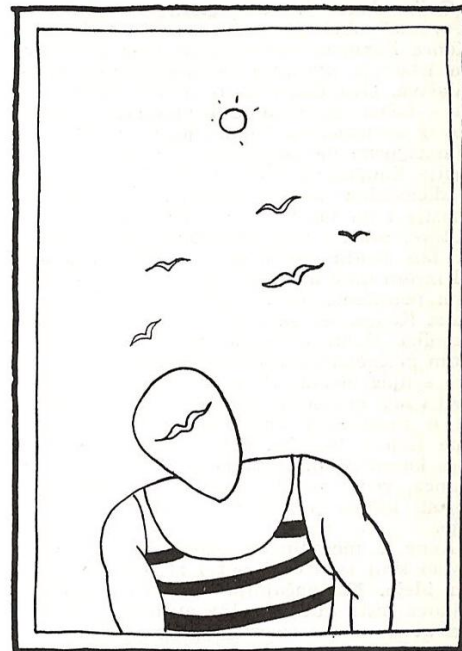
Ipak — da li je ovaj moj tekst uopšte moguć izvan i bez veze sa Šeligovim?

Otvara nam se novo pitanje. Čitanje *Triptiha Agate Schwarzkobler* — i naravno i ovo naše kratko uvodno razmišljanje — uvodi nas u čitanje čitanja *Triptiha Agate Schwarzkobler*.

Preveo sa slovenačkog
DEJAN POZANANOVIĆ

miro glavurtić

gorele su novine

PILANA

U krugu samotne pilane greh dotiče smeh. Plehana lutka se smeje u blagom rastvoru joda. Oliču rane neba, krvare mašine stare i pada kiša tiho kao svilenka krpa iz sunčana svoda i voda teče krovom od salonita raznosi prašine sive napale kroz tisučljeća,

a ljudi drvoseča ko Atlas silna stasa u bluzi od atlasa svaljuje sa svojih pleća korenje plavog drveća.

I deca jure ko roj leptira i lađe od papira puštaju crnom vodom kanala.

Blažensivo prvog dana sveća, ko veatar dugo skriven u grane, doleće u krug pilane i kao melem pada na rane. (1958.)

KRALJ

Kralj koji se krije u krinolini, najlepšem zamku, kralj koji je plesniv od mokraće i koji se smeje kada monsun zapale brvnare, koji se puderise i ima stakleno oko; kralj koji je potpuno očelavio u dvadesetoj godini od samobluda, a tajno voli jedan kredenac za porcelan što kod njega izaziva erekciju, to je idealna koncepcija monarha.

On rasejan simpatiče republiku, on ne krije svoje ludilo, on se bori protiv lepree.

Kralj odlazi u lov, o bedru srebrni mu budež, u lisnici pornografske fotografije; on ljubav nudi, ovce male šiša kad ode u narod. Kralj šalje ekspediciju da otkriju nova ostrva, a moreplovce nagrađuje zaočenjem i mesom svoje kraljice; on doprinosi otkriću fonografa, on se smeje na izložbi pasa. Živeo kralj! Dole kralj! Blagosloveni kraljevi koji nas truju mesom svojih kraljica. (1960.)

PLAMENI DEČACI

Nas nekoliko prijatelja čudnih Zagledani smo u ogromne listove s crtežom elipse Sač koji kuca otkucava već ponoć apokalipse Drhtimo nas nekoliko prijatelja budnih

A posmatramo sjaj jedne nove zvezde Eto već se javlja ono mračno sunce Vidimo kroz okna blede begunce Kako kroz pustinju na konjima jezde

Dečak uzima stakleni ružičasti kliker Namešta između prstiju koji gore On je u plamenu ove tamne zore On je pio mrak kao crni orahov liker

On se tu zapalio u školskom dvorištu U njegovoj svesci otisci nekih ptica Od vatre beži iz njega crvena krtica Neka izgladnela deca umiru na đubrištu

Uzimamo novine i čitamo pakao Gore dečaci na vatri i sagorevaju Greju se od hladnoće i vatrom pevaju Uzalud ih je gasio starac koji je nad njima plakao

Neka vas, hladni ljudi, greju ti dečaci Gorele su novine od vatre tih vesti Probudilo se nekoliko zmija uspavane savesti Onda kada su u Lilu goreli plameni daci

Nad njima Madona još uvek plače Plačite, divne majke, dok vaša deca sagorevaju Oni u mraku kao signali sevaju Oni blede konjanike iz pakla izvlače. (1970)